

Briuselis, 2024 m. lapkričio 29 d.
(OR. en)

16277/24

CLIMA 424
ENV 1160
ENER 583
TRANS 517
AGRI 843
ECOFIN 1444
COMPET 1167
IND 539
MI 986

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 6291/24 + ADD 1-6

Dalykas: Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Mūsų ateities užtikrinimas. Europos 2040 m. klimato srities tikslas ir siekis iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą kuriant tvarią, teisingą ir klestinčią visuomenę“
– Pasikeitimas nuomonėmis

1. Pirmininkaujanti valstybė narė parengė pridedamą pranešimą ir klausimus ministrams, kad jais būtų galima remtis 2024 m. gruodžio 17 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, keičiantis nuomonėmis pirmiau nurodyta tema.
2. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės pranešimu bei klausimais ir perduoti juos Tarybai, kad būtų pasikeista nuomonėmis.

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Mūsų ateities užtikrinimas. Europos 2040 m. klimato srities tikslas ir siekis iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą kuriant tvarią, teisingą ir klestinčią visuomenę“

– Pasikeitimas nuomonėmis

Įvadas

2024 m. vasario 6 d. Komisija paskelbė komunikatą „Mūsų ateities užtikrinimas. Europos 2040 m. klimato srities tikslas ir siekis iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą kuriant tvarią, teisingą ir klestinčią visuomenę“¹, kuriame rekomenduojama iki 2040 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį sumažinti 90 %, palyginti su 1990 m. Kai bus susitarta dėl 2040 m. tikslo, jis taps pagrindu ES naujam nacionaliniu lygmeniu nustatytam įpareigojančiam veiksmui pagal Paryžiaus susitarimą, apie kurį turi būti pranešta UNFCCC gerokai iš anksto prieš COP 30. Tikimasi, kad 2025 m. pradžioje Komisija pateiks pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo į Europos klimato teisės aktą bus įtrauktas 2040 m. klimato tikslas, ir tinkamu laiku pasiūlys atitinkamų sektorinių priemonių. Naujausi duomenys rodo, kad dėl klimato kaitos ir neveikimo patiriamos išlaidos yra dar akivaizdesnės, kaip ir veiksmų nauda, įskaitant naudą energetiniam saugumui, bei didžiulė įvairi nauda, kurią duoda mūsų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas .

Išsamus Komisijos komunikato ir prie jo pridėto poveikio vertinimo nagrinėjimas pradėtas 2024 m. vasario 12 d. Aplinkos darbo grupės posėdyje. Pirmieji debatai dėl komunikato surengti 2024 m. kovo 25 d. Tarybos (aplinka) posėdyje. Diskutuojant paaiškėjo, kad bendrai pritariama 2040 m. klimato tikslo nustatymui ir kad delegacijos iš esmės pritaria komunikate nurodytoms reikiamoms sąlygoms, kurios yra būtinos tokiam tikslui pasiekti.

¹ Dok. 6291/24 + ADD 1–6.

Birželio 17 d. Tarybos (aplinka) posėdyje vykusiuose debatuose ministrai akcentavo sutartos 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos įgyvendinimą, užtikrinant ES konkurencingumą ir teisingą pertvarką kaip pagrindines reikiamas sąlygas. Jie taip pat pabrėžė, kad reikia užtikrinti nuspėjamumą ir stabilią įgyvendinimo trajektoriją siekiant poveikio klimatui neutralumo, taip pat palankią reguliavimo ir investicijų sistemą. Debatuose nurodyta, kad norint nustatyti 2040 m. ES klimato tikslą, reikia laikytis visapusiško, tarpsektorinio ir subalansuoto požiūrio, užtikrinant didesnę klimato, energetikos, pramonės ir kitų atitinkamų politikos sričių nuoseklumą, kad būtų atsižvelgta į jų sąveiką ir tarpusavio priklausomybę. Ministrai pabrėžė, kad siekiant užtikrinti ES pramonės konkurencingumą reikia, *inter alia*, sudaryti vienodas sąlygas tiek visame pasaulyje, tiek ES viduje ir mažinti energetikos sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro didinant investicijas į novatoriškas švrias technologijas.

Panašūs aspektai nurodyti bendrame priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo plane, kurį Mario Draghi pasiūlė savo pranešime „Europos konkurencingumo ateitis“ (2024 m. rugsėjo mėn.), siekiant padėti įveikti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo iššūkius ir išnaudoti to mažinimo teikiamas galimybes. Integruotas požiūris į priklausomybę nuo iškastinio kuro mažinimą ir konkurencingumą taip pat atspindėtas Komisijos pirmininkės įgaliojamosiuose raštuose paskirtiesiems Komisijos nariams. Tiek M. Draghi pranešime, tiek Enrico Lettos pranešime „Daug daugiau nei rinka“ (2024 m. balandžio mėn.) pabrėžiama, kad ES turi skubiai paspartinti inovacijas ir žaliąją pertvarką, kad pasiektų savo 2030 m. tikslus ir visa apimančią tikslą – poveikio klimatui neutralumą, energetikos pertvarką ir bendrosios rinkos integraciją.

Atsižvelgiant į ankstesnius Tarybos debatus dėl Komisijos komunikato, Vengrijos pirmininkavimo laikotarpiu techninio lygmens diskusijose daugiausia dėmesio buvo skiriama trims reikiamoms sąlygoms, kurias ministrai akcentavo birželio mėn. Aplinkos tarybos posėdyje. Toliau apibendrinami pagrindiniai diskusijų metu iškelti klausimai.

Sutartos 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos įgyvendinimas

Delegacijos sutinka, kad 55 % tikslo priemonių rinkinio įgyvendinimas yra būtina sąlyga siekiant plataus užmojo 2040 m. klimato srities tikslo. Atrodo, kad daugumai valstybių narių šiuo metu didžiausi įgyvendinimo iššūkiai kyla transporto, žemės ūkio, pastatų, žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF) sektoriuose, be kita ko, kiek tai susiję su pažeidžiamiausių asmenų poreikių tenkinimu ir būtinų finansinių išteklių užtikrinimu. Elektros energijos ir pramonės sektorių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui taip pat reikės didelių investicijų, be kita ko, iš privačiojo sektoriaus. Kai kurios delegacijos laikėsi nuomonės, kad privačių investicijų sutelkimui reikalinga reglamentavimo sistema.

Kelios delegacijos laikėsi nuomonės, kad teisės aktų pagal 55 % tikslo priemonių rinkinį perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo terminai yra labai trumpi, ir pabrėžė dėl naujų reikalavimų atsirandančią administracinę našą. Kelios delegacijos taip pat paminėjo anglies dioksido absorbavimo ir saugojimo technologijų diegimo iššūkius, be kita ko, susijusius su būtino finansavimo užtikrinimu. Kalbant apie įgytą patirtį, nors delegacijos iš esmės pasisakė už tai, kad rengiant po 2030 m. galiosiančią sistemą būtų toliau taikomas dokumentų rinkinio metodas, ir susitarė, kad visi sektoriai turi prisidėti prie priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo pastangų, kelios delegacijos paragino lanksčiau nustatyti sektorių tikslus, atsižvelgiant į valstybių narių ypatumus.

Europos pramonės konkurencingumo užtikrinimas

Delegacijų nuomone, nuspėjamumas, reguliavimo stabilumas ir nuosekli politikos sistema yra pagrindiniai veiksniai, skatinantys Europos konkurencingumą. Kai kurios delegacijos pabrėžė, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas yra konkurencingumo varomoji jėga, galinti skatinti ekonomikos augimą, atsparumą ir perspektyvias darbo vietas. Kelios delegacijos pabrėžė, kad energetikos sektoriuje yra daug konkurencingumo didinimo galimybių: vienos akcentavo, kad atsinaujinančiųjų išteklių energija kartu su kaupimu atlieka pagrindinį vaidmenį, o kitos pabrėžė technologinio neutralumo principą, pripažindamos branduolinės energijos vaidmenį vykdamas pertvarką. Delegacijos pabrėžė, kad reikia užtikrinti prieigą prie švarios ir įperkamos energijos, be kita ko, tobulinant infrastruktūrą, modernizuojant tinklus ir plėtojant jungiamąsias linijas, taip pat kad reikia pašalinti kliūtis inovacijoms, sumažinti biurokratizmą ir supaprastinti procedūras, pavyzdžiui, leidimų išdavimo procedūras. Be to, kelios delegacijos atkreipė dėmesį į anglies dioksido absorbcijos technologijų potencialą ir poreikį paspartinti jų diegimą, kartu atidžiai atsižvelgiant į tai, kaip absorbcija įtraukiamas į klimato politikos sistemą. Kelios delegacijos pabrėžė, kad žiedinėje ekonomikoje yra daug neišnaudotų galimybių.

Delegacijos akcentavo itin svarbų investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas ir švarių technologijų finansavimo iš viešųjų ir privačiųjų šaltinių vaidmenį. Kelios delegacijos pabrėžė ES finansavimo priemonių, visų pirma Inovacijų fondo, vaidmenį remiant inovacijas. Be to, kai kurios delegacijos atkreipė dėmesį į veiksmingų valstybės pagalbos ar viešųjų pirkimų taisyklių svarbą. Siekiant užtikrinti sąžiningą konkurenciją ir vienodas sąlygas tarptautiniu mastu, kelios delegacijos pabrėžė pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo (PADKM) svarbą ir pasiūlė apsvarstyti galimybę jį patobulinti, kartu užtikrinant jo suderinamumą su atitinkamomis tarptautinėmis taisyklėmis. Kai kurios delegacijos pabrėžė, kad reikia imtis pasaulinių klimato srities veiksmų, ir šiomis aplinkybėmis paragino stiprinti ES klimato diplomatiją, visų pirma kiek tai susiję su komuniacine veikla ir parama anglies dioksido apmokestinimo srityje.

Teisingos pertvarkos užtikrinimas

Delegacijos pritarė tam, kad labai svarbu įtraukti piliečius, įmones, darbuotojus ir visus suinteresuotuosius subjektus, taip pat bendradarbiauti su pramonės sektoriumi siekiant užtikrinti, kad jie visi dalyvautų žaliajoje pertvarkoje. Jie pabrėžė svarbų vaidmenį, kuris tenka universitetų ir mokslinių tyrimų centrų bendradarbiavimui, švietimui ir mokymuisi visą gyvenimą, taip pat perkvalifikavimui ir kvalifikacijos kėlimui, kad darbo jėga būtų pasirengusi žaliajai pertvarkai. Be to, jie pabrėžė, kad svarbu didinti informuotumą ir skaidriai bendrauti su piliečiais, taip pat visuomenei teikti moksliskai pagrįstą informaciją.

Taip pat buvo pasiūlyta įvertinti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių poveikį pažeidžiamoms visuomenės grupėms. Buvo pripažinta, kad vykdant žaliąją pertvarką reikia remti labiausiai paveiktas pažeidžiamas grupes, o kelios delegacijos laikėsi nuomonės, kad finansavimas iš Socialinio klimato fondo gali padidinti socialinį teisingumą ir turėtų būti išlaikytas. Buvo priminta, kad parama gali būti teikiama iš sanglaudos politikos ir kitų ES fondų, pavyzdžiui, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos socialinio fondo, tačiau dar būtų galima pagerinti informacijos apie šias galimybes prieinamumą. Be to, buvo manoma, kad priemonės, kuriomis siekiama teikti techninę paramą ir dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais, yra naudingos.

Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonės

Delegacijos taip pat aptarė priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių ir anglies dioksido apmokestinimo vaidmenį mažinant pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro po 2030 m. Dauguma delegacijų laikėsi nuomonės, kad ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS) turėtų ir toliau būti klimato politikos kertinis akmuo iki 2050 m., ir daugelis jų priminė, kad ją reikia derinti su veiksmingu PADKM. Kelios delegacijos pabrėžė, kad, kalbant apie ATLPS 2 (pastatų, kelių transporto ir papildomi sektoriai), ypatingą dėmesį reikia skirti veiksmingam Socialinio klimato fondo naudojimui įgyvendinant socialinius klimato planus, kad pažeidžiami namų ūkiai būtų apsaugoti nuo pernelyg didelių kainų. Kai kurios delegacijos pasisakė už tai, kad ATLPS būtų taikoma ir kitiems papildomiems sektoriams, pavyzdžiui, žemės ūkiui, atliekų deginimui ar mažesniems jūrų laivams, bet kai kurios kitos nepritarė tolesniam jos išplėtimui.

Tačiau buvo pažymėta, kad nėra vieno sprendimo, kaip sumažinti Europos ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir papildyti anglies dioksido apmokestinimo mechanizmus; delegacijos pasiūlė, pavyzdžiui, plėsti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, plėtoti žaliąjį vandenilį ir kitas mažo anglies dioksido pėdsako technologijas ir imtis tolesnių energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių. Kelios delegacijos taip pat priminė, kad ateityje didės anglies dioksido absorbcijos technologiniu būdu poreikis ir kad turėtų būti nustatytos paskatos jų diegimui remti.

Klausimai ministrams

Atsižvelgiant į visa tai, ministrų prašoma pasikeisti nuomonėmis remiantis šiais klausimais:

- 1. Siekiant spręsti administravimo institucijoms ir įmonėms tenkančius uždavinius, susijusius su 55 % tikslo priemonių rinkinio reikalavimais, kad jis būtų sėkmingai įgyvendintas, kokiomis priemonėmis ir kuriuose konkrečiuose sektoriuose pagal 55 % tikslo priemonių rinkinį būtų galima sumažinti administracinę naštą arba supaprastinti ar racionalizuoti reikalavimus?*
- 1. Kokios reguliavimo ir investicijų sistemos reikėtų laikotarpiu po 2030 m., kad būtų užtikrintas būtinas nuspėjamumas ir politikos nuoseklumas siekiant skatinti Europos pramonės konkurencingumą, kartu laikantis trajektorijos, kad iki 2050 m. būtų pasiektas poveikio klimatui neutralumas? Kokių reikiamų priemonių reikėtų imtis siekiant užtikrinti teisingą pertvarką?*